

Doç. Dr.
Kerim Banar

Yrd. Doç. Dr.
Ümmühan Aslan

İktisat Politikalarının, Yasal Düzenlemelerin ve Teknolojik Gelişmelerin

Yüksek Öğretimde Muhasebe Eğitimi Olan Etkisi: EİTİA ve Anadolu Üniversitesi İİBF Örneği* -II-

Doç. Dr. Kerim Banar

Anadolu Üniversitesi, İİBF

Yrd. Doç. Dr. Ümmühan ASLAN

Bilecik Üniversitesi, MYO

Özet

Cumhuriyetin ilanından sonra ekonomik alanda yeniden yapılanma, bu alanda yetişmiş insan gücüne olan ihtiyacı gündeme getirmiştir. 1950'li yıllara kadar genelde orta öğretim seviyesinde verilen ticaret eğitimi bu yıldan sonra yüksek öğretim seviyesinde vermeye başlamış ve yüksek iktisat mektepleri açılmıştır. Yüksek iktisat mektepleri daha sonra İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi adı altında yurdun çeşitli bölgelerinde eğitim vermeye başlamış ve 1982 üniversite reformu ile bu akademiler İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerine(İİBF) dönüştürülmüştür. Bu okulların açılması ticaret ve buna bağlı olarak muhasebe eğitiminin disipline olmasında önemli rol oynamıştır.

Uygulanan iktisat politikaları, gelişen teknoloji ve artan rekabet, her alanda olduğu gibi bu kurumlarda verilen muhasebe eğitiminde de önemli değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Zaman içinde muhasebe dersleri, ihtiyaçlar doğrultusunda değiştirilmiş ve geliştirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı cumhuriyetten günümüze uygulanan iktisat politikalarının, yapılan yasal düzenlemelerin ve teknolojik gelişmelerin muhasebe eğitime ve muhasebe derslerine olan etkisini ortaya koymaktır. Bu amaçla, 1958 yılında kurulan Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi(EİTİA) ve 1982 yılında fakülteye dönüştürülen Anadolu Üniversitesi İİBF' nde verilen muhasebe eğitimi ve muhasebe derslerinin programındaki değişimi ve gelişimi (1958–2008 yılları arasında) analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İktisat politikaları ve muhasebe eğitimi, yasal düzenlemeler ve muhasebe eğitimi, teknolojik gelişmeler ve muhasebe eğitimi, EİTİA muhasebe dersleri, Anadolu İİBF muhasebe dersleri.

JEL Sınıflaması: E60, K20, O10.

Abstract (The Effects of Economic Policy, Legal Regulations and Technological Developments on Accounting Curriculum in Higher Education: The Case of EİTİA and Anadolu University -II-)

After the declaration of Republic, the economic restructuring brought the need for trained manpower in this field. Until 1950s, trade (Commerce) education was offered only at the high school level, after 1950, it was offered at the higher education level which was followed with the establishment of Economic and Commercial Sciences Academies in various regions of the country. With the 1982 University Reform, Economic and Commercial Sciences Academies were transformed into Faculty of

* Bu yazının ilk bölümü Dergi 42'de yayınlanmıştır.

Economics and Administrative Sciences. Establishment of these schools generated improvement of accounting education which played an important role for the discipline of accounting training.

Existing economic policy practices, improving technology and increased competition, like in other areas, played a vital role in initiating considerable changes in the accounting education in these institutions. In time, accounting courses and curriculum were changed and developed based on the needs.

The object of this study is to reveal the effects of economic policies, legal regulations and technological developments in accounting education from the republic era to the present. For this purpose, program changes and developments in the accounting education and accounting curriculum, covering the years from 1958 to 2008, between Eskişehir Academy of Economics and Commercial Sciences (EİTİA), established in 1958, and Anadolu University, Faculty of Economics and Administrative Sciences(İİBF), converted into faculty in 1982, were analyzed.

Key Words: Economic policies and accounting education, legal regulations and accounting education, technological developments and accounting education, accounting courses in Eskişehir Academy of Economic and Commercial Sciences, Accounting Courses in The Faculty of Economics and Administrative Sciences at Anadolu University.

JEL Classification: E60, K20, O10.

1. Ekonomik, Yasal ve Teknolojik Gelişmelerin EİTİA ve Anadolu Üniversitesi İİBF İşletme Bölümündeki Muhasebe Eğitime Etkisi

Demokrat Partinin iktidara gelmesi ile birlikte özel teşebbüsün ve girişimciliğin özendirilmesi ve ülke kaynaklarının üretime yönlendirilmesi hızlanmıştır. Bu dönemde kamu yatırımlarının payının artışı ile birlikte özel sanayi üretiminde de artışların olduğu görülmüştür. Ekonomi ve ticaret alanındaki bu gelişmeler yetişmiş insan kaynağına ihtiyacı artırmış ve bu bağlamda iktisadi ve ticari ilimler akademilerinin açılması gündeme gelmiştir. Bu akademilerden bir tanesi de 1958 yılında kurulan Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi' (EİTİA) dir. Bu akademi, 1982 yılında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi-ne(İİBF) dönüşmüştür.

Çalışmanın bu bölümünde EİTİA ve Anadolu Üniversitesi İİBF'nin İşletme bölümünde verilen muhasebe eğitiminin, uygulanan iktisat politikaları, yapılan yasal düzenlemeler ve gelişen teknolojiden nasıl etkilendiğini analiz edilmiştir. Bu etkiyi ortaya koyabilmek için, 1958 yılından 2008 yılına kadar geçen süreç içinde İşletme bölümünden mezun olmuş öğrenci not çizelgeleri ve Anadolu Üniversitesi Eğitim-Öğretim kataloglarından yararlanılmıştır. İşletme bölümünde verilen muhasebe derslerindeki değişimi yıllar itibari göstermek amacı ile dersler, i)finansal muhasebe, ii) mali tablolar analizi, iii)

maliyet muhasebesi, iv) muhasebe denetimi, v) ihtisas muhasebesi ve vi) muhasebe bilgi sistemi şeklinde gruplandırılmıştır. Ders isimlerinde ve ders sayılarında meydana gelen değişim yıllara göre incelenmiş ve bu değişimin sebepleri sonuç bölümünde ele alınmıştır.

1.1 Muhasebe Derslerindeki Değişimin Analizi

Finansal Muhasebe Derslerindeki Değişimin Analizi

Aşağıdaki Tablo 1'de, *finansal muhasebe* grubu içinde yer alan dersler, yıllar itibariyle görülmektedir. Tablo1'e göre, EİTİA'nın kuruluşunu takip eden on yıllık (1958–1967) dönemde finansal muhasebe dersi kapsamında *Umumi muhasebe, Muhasebe ve Envanter Bilanço* derslerinin verildiği, 1971–1975 döneminde finansal muhasebe derslerinin sayısının arttığı, bir önceki dönemde Umumi Muhasebe adı altında verilen dersin yerine, *Aktifini İncelenmesi ve Pasifin İncelenmesi* dersinin okutulduğu ve envanter bilanço dersi ve şirketler muhasebesi dersinin Muhasebe I,II, III, IV şeklinde verilen derslerin kapsamına alındığı görülmektedir. 1979–1983 döneminde Finansal muhasebe dersi kapsamında Muhasebeye Giriş, Muhasebe I ve Muhasebe II derslerinin okutulduğu bu derslerin günümüzdeki Genel Muhasebe ve Envanter Bilanço derslerine karşılık geldiği görülmektedir.

1987 yılına gelindiğinde finansal muhasebe grubu kapsamında, Muhasebe İlkeleri, Muhasebe I ve Envanter Bilanço, derslerinin programda yer aldığı, 1987 yılından sonra ise bu grupta yer alan ders-

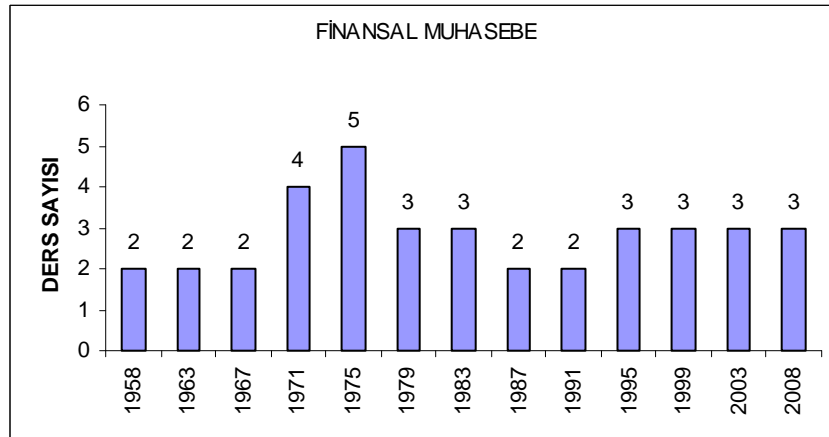
lerin sabitlendiği ve Genel muhasebe I, Genel Muhasebe II, Envanter Bilanço ve Tekdüzen Muhasebe Sistemleri derslerinin okutulduğu saptanmıştır.

Tablo 1: Dönemler İtibariyle Finansal Muhasebe Grubu Kapsamındaki Dersler

FİNANSAL MUHASEBE	1958	1963	1967	1971	1975	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2008
Envanter ve Bilanço	X	X	X					X	X	X	X	X	
Umumi Muhasebe	X												
Muhasebe		X	X										
Aktifin İncelenmesi				X	X								
Muhasebe I				X	X	X	X						
Muhasebe II				X	X	X	X						
Pasifin İncelenmesi				X	X								
Muhasebeye Giriş					X	X	X						
Muhasebe İlkeleri								X					
Tekdüzen Muhasebe Sistemleri										X	X	X	X
Genel Muhasebe									X	X	X	X	
Genel Muhasebe I													X
Genel Muhasebe II													X

Finansal Muhasebe derslerinin sayısal olarak yıllara göre dağılımına bakıldığında tablo 2'deki durumla karşılaşılmıştır. EİTİA'nın ilk yıllarında ders sayısının 2 olduğu, 1970'li yıllarda bu sayının beşe kadar çıktığı ve 1987 yılından 1995 yılına kadar finansal muhasebe dersleri kapsamında verilen ders sayısının 3 ile sabitlendiği görülmektedir. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin uygulanmaya başlanması ile birlikte "Tekdüzen Muhasebe Sistemleri" dersi, programa zorunlu ders olarak konulmuş; 2008–2009 öğretim yılından itibaren zorunlu ders statüsünden çıkarılarak alan seçmeli ders olmuştur.

Tablo 2: Dönemler İtibari ile Finansal Muhasebe Ders Sayısı

Mali Tablolar Analizi Dersindeki Değişimin Analizi

Tablo 3'de görüldüğü gibi 1958–1967 yılları arasında Bilanço Tahlilleri, 1971–1995 yılları arası Mali Raporlar Analizi ve 1999 yılından sonra Finansal Tablolar Analizi

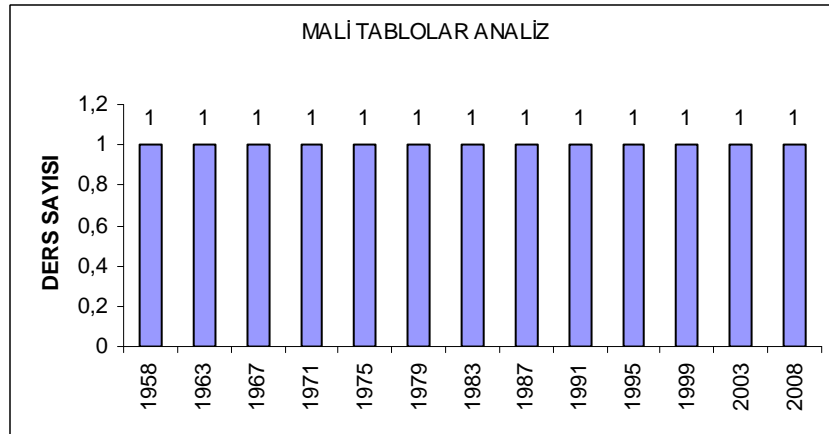
olarak isim deęiřtirmiş olan Mali Tablolar Analizi dersi her dönemde okutulan ders olma özellięini korumuřtur.

Tablo 3: Dönemler İtibariyle Mali Tablolar Analizi Grubu Kapsamındaki Dersler

MALİ TABLOLAR ANALİZİ	1958	1963	1967	1971	1975	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2008
Bilanço Tahlilleri	X	X	X										
Genel Muhasebe IV				X									
Mali Raporlar Analizi					X	X	X	X	X	X			
Mali Analiz Teknikleri													
Finansal Tablolar Analizi											X	X	X

Mali Tablolar Analizi dersinin yıllara göre sayısal dağılımına bakıldığında tablo 4’deki durumla karşılaşılmıştır. Tabloya 4’e göre bu ders farklı isimlerle ders programında yer almıştır. 1971 yılında bu ders aynı içerikle “Muhasebe IV” adı altında verilmiştir. 2008–2009 öğretim yılına kadar zorunlu ders statüsünde olan bu ders, bu tarihten sonra alan seçmeli ders statüsüne alınmıştır.

Tablo 4: Dönemler İtibari ile Mali Tablolar Analizi Ders Sayısı

Maliyet-Yönetim Muhasebesi Derslerindeki Değişimin Analizi

Tablo 5’de, 1958–1971 yılları arasında maliyet ve yönetim muhasebesi grubu altında, “Sanayi ve Maliyet Muhasebesi”, “Maliyet Masrafları Teorisi” derslerinin verildiği görülmektedir. 1971 yılına gelindiğinde, daha önceki derslere ilave olarak “Endüstri Hesap İşleri” “Maliyet Muhasebesi Tatbikatı” ve “Yönetim Muhasebesi” dersleri programa dâhil edilmiş, “Maliyet Masrafları Teorisi” dersi programdan çıkarılmıştır. 1987 yılından 2008 yılına kadar “Maliyet Muhasebesi” ve “Yönetim Muhasebesi” dersleri programda zorunlu ders olarak kalmış; 2008–2009 eğitim ve öğretim yılından itibaren “Yönetim Muhasebesi” dersi alan seçmeli ders statüsüne geçirilmiştir.

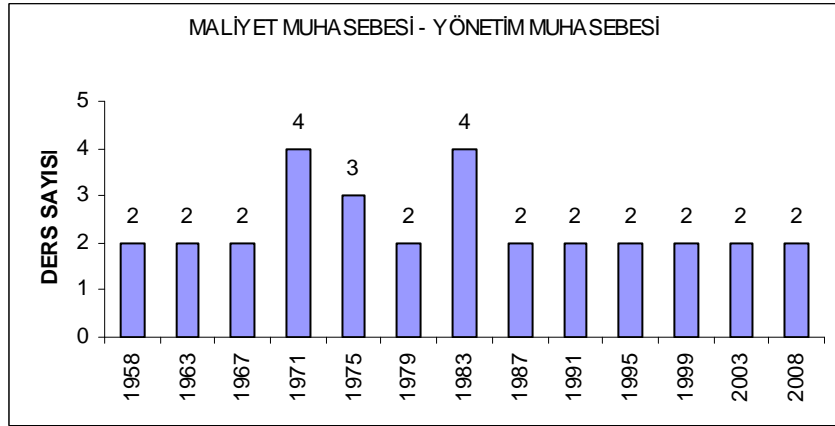
Tablo 5: Dönemler İtibariyle Maliyet-Yönetim Muhasebesi Grubu Kapsamındaki Dersler

MALİYET MUHASEBESİ YÖNETİM MUHASEBESİ	1958	1963	1967	1971	1975	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2008
Sanayi ve Maliyet Muhasebesi	X	X	X	X									
Endüstri Hesap İşleri				X	X	X	X						
Maliyet Masrafları Teorisi	X	X	X										
Maliyet Muhasebesi Tatbikatı				X									
Maliyet Muhasebesi					X	X	X	X	X	X	X	X	X

Yönetim Muhasebesi				X	X		X	X	X	X	X	X	X
Maliyet Muhasebesi II							X						

Maliyet ve yönetim muhasebesi derslerinin sayısının yıllara göre dağılımına bakıldığında tablo 6'da görüldüğü gibi 1971 yılında dört (4), 1983 yılında dört (4) diğer yıllarda ise bu sayının iki(2)'de kaldığı görülmektedir.

Tablo 6: Dönemler İtibari ile Maliyet-Yönetim Muhasebesi Ders Sayısı

Muhasebe Denetimi Derslerindeki Değişimin Analizi

Tablo7'de görüldüğü gibi muhasebe denetimi dersi 1958–1967 yılları arasında Kontrol ve Revizyon adı altında, diğer yıllar ise muhasebe denetimi adı altında verilmiştir. 2003 yılında seçmeli ders kapsamına alınan bu ders daha sonra zorunlu bir ders olarak okutulmuş, 2008–2009 eğitim-öğretim yılında yapılan değişiklikle alan seçmeli ders statüsüne dönüştürülmüştür.

Tablo 7: Dönemler İtibariyle Muhasebe Denetimi Grubu Kapsamındaki Dersler

MUHAŞEBE DENETİMİ	1958	1963	1967	1971	1975	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2008
Kontrol ve Revizyon	X	X	X										
Muhasebe Denetimi				X			X	X	X	X	X	X	X
Muhasebe Denetimi I					X	X							
Muhasebe Denetimi II					X	X							

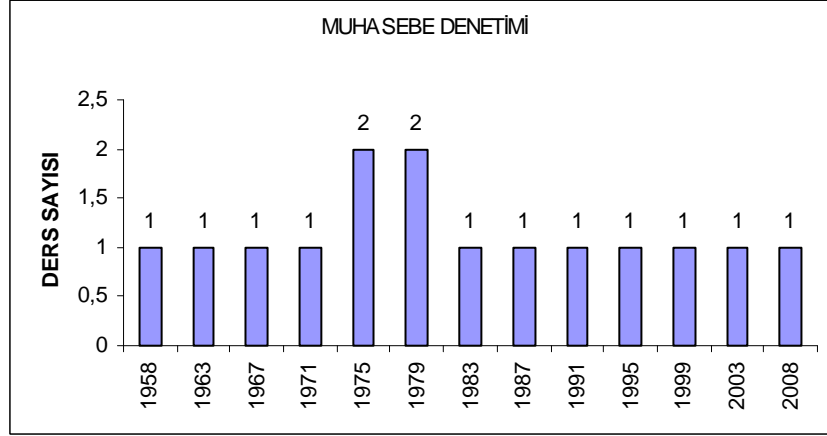
Tablo 8'de görüldüğü gibi, yıllar itibari ile muhasebe denetimi dersinin sayısında bir değişim olmamıştır. Ancak 1975–1979 yıllarında bu ders Muhasebe Denetimi I ve II şeklinde ikiye ayrıldığı için dersin sayısı iki(2) 'ye çıkmıştır.

İhtisas Muhasebesi Derslerindeki Değişimin Analizi

“İhtisas Muhasebesi” dersi yıllar içinde; ziraat, banka, inşaat ve konaklama muhasebelerini kapsamıştır. Tablo 9'da görüldüğü gibi,1958 yılından 1995 yılına kadar “İhtisas Muhasebesi” dersi aynı isim altında yürütülmüştür. 1999 yılına gelindiğinde “İhtisas Muhasebesi” dersinin adı “Uzmanlık Muhasebesi” olarak değiştirilmiş ve 2003 yılına kadar ders programlarında zorunlu olan bu ders, 2003 yılından sonra seçmeli dersler kapsamına alınmıştır. “Şirketler Muhasebesi” dersi, 1971–1974 yılları arasında “Genel Muhasebe III” dersi kapsamında ele alınmış; 1979–1986 yılları arasında ise “Genel Muhasebe I” ve “Genel Muhasebe II” dersleri içinde işlenmiştir. Diğer yıllarda “Şirketler

Muhasebesi” ders adı altında bu ders okutulmuştur. 2003 yılına kadar farklı isimlerle de olsa ders programlarında zorunlu ders kapsamında olan bu ders, 2003 yılından itibaren seçmeli ders statüsünde okutulmaktadır. Yine uzmanlık muhasebeleri kapsamında değerlendirdiğimiz, “Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi” dersi 2008–2009 eğitim ve öğretim yılından itibaren alan seçmeli bir ders olarak programa eklenmiştir.

Tablo 8: Dönemler İtibari ile Muhasebe Denetimi Ders Sayısı

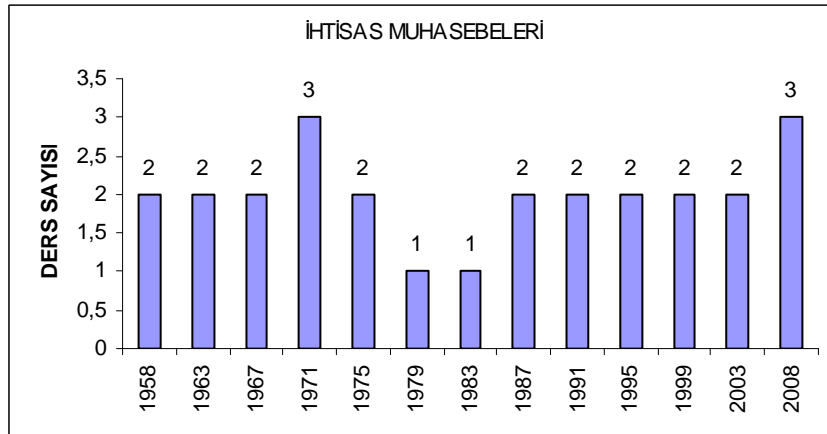

Tablo 9: Dönemler İtibariyle İhtisas Muhasebesi Grubu Kapsamındaki Dersler

İHTİSAS MUHASEBELERİ	1958	1963	1967	1971	1975	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2008
İhtisas Muhasebesi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Uzmanlık Muhasebeleri											X	X	X
Banka ve Sigorta Muhasebesi				X									
Şirketler Muhasebesi	X	X	X		X			X	X	X	X	X	X
Genel Muhasebe III				X									
Dış Ticaret İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi													X

Tablo 10’da ihtisas muhasebeleri dersinin yıllar itibari ile sayıları görülmektedir. 1958–2008 dönemlerinde bu gruptaki derslerin sayısının genelde iki oldu sadece birkaç dönemde farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Dönemler İtibari ile İhtisas Muhasebesi Ders Sayısı

Muhasebe Bilgi Sistemi Derslerindeki Değişimin Analizi

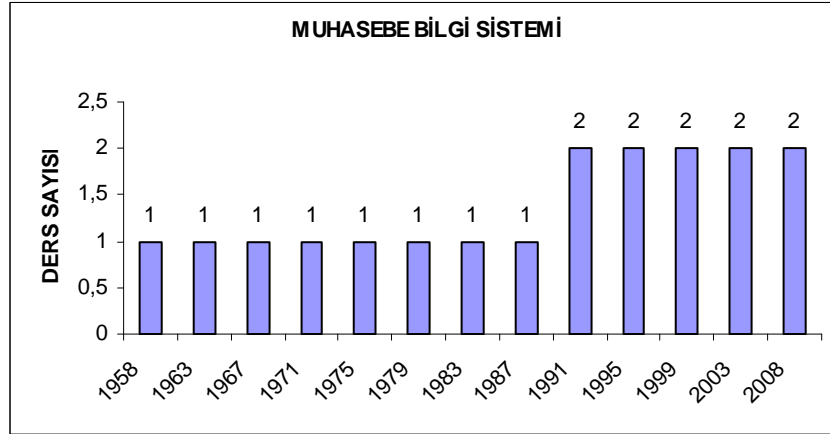
Muhasebe bilgi sistemi başlığı altında verilen derslerin durumu yıllar itibari ile tablo 11’de görülmektedir. Tabloya göre muhasebe bilgi sistemi grubunda verilen dersler, “Muhasebe Sistemleri ve Organizasyonu” ve “Muhasebede Bilgisayar Kullanımı” derslerinden oluşmaktadır. Teknolojideki gelişmeler nedeni ile “Muhasebede Bilgisayar Kullanımı” dersinin 1990’lı yıllardan sonra ders programında yer aldığı görülmektedir. “Muhasebe Bilgi Sistemi” dersi programlarda zorunlu bir ders olarak yer alırken; “Muhasebede Bilgisayar Kullanımı” dersi 2003 yılına kadar zorunlu bir ders iken; bu yıldan sonra seçmeli ders statüsüne alınmıştır.

Tablo 11: Dönemler İtibariyle Muhasebe Bilgi Sistemi Grubu Kapsamındaki Dersler

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ	1958	1963	1967	1971	1975	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2008
Muhasebe Defter Sistemleri ve Hesap Planı	X	X	X										
Muhasebe Sistemleri				X									
Muhasebe Sistemleri ve Organizasyonu					X	X							
Muhasebe Organizasyonu							X	X	X	X			
Muhasebede Bilgisayar Kullanımı									X	X		X	X
Muhasebe Bilgi Sistemi											X	X	X
Muhasebe Paket Program Kullanımı											X		

Muhasebe bilgi sistemi grubu kapsamında verilen ders sayısının yıllara göre dağılımı, tablo 12’de görülmektedir. 1990’lı yıllara kadar bir(1) olan ders sayısının bu yıldan sonra Muhasebede Bilgisayar Kullanımı dersinin eklenmesi ile iki(2)’ye çıktığı görülmektedir.

Tablo 12: Dönemler İtibari ile Muhasebe Bilgi Sistemi Ders Sayısı

Sonuç

Çalışmanın birinci bölümünde Cumhuriyetten günümüze uygulanan iktisat politikalarının, muhasebe eğitimi üzerine olan etkisi ele alınmıştır. Yapılan incelemede görülmüştür ki 1950’li yıllarda uygulanan **serbest piyasa ekonomisine geçiş denemeleri**, özel kesim girişimciliğinin artırılmasını hedeflemiş ve bu alanda istihdam edilecek yüksek okul mezunu bireyleri yetiştirecek okulların açılmasını gün-

deme getirmiştir. Bu okullardan İTİA’leri, iktisat ve ticaret alanında ve buna bağlı olarak muhasebe alanında eğitilmiş bireyler yetiştirmek amacı ile kurulmuştur.

1982 üniversite reformu ve **serbest piyasa ekonomisine geçiş** ile iktisat ve ticaret eğitimi üniversiteler bünyesinde kurulan İİBF’nde yapılmaya başlanmıştır. 1980 yılından sonra devletin ekonomideki ağırlığının azaltılması ve özel kesim girişimcilerin sayıca artması, iktisat ve işlet-

me eğitiminin ülke çapına Yaygınlaşmasına ve bu bağlamda muhasebe eğitiminin özel kesime yönelik olarak verilmesine neden olmuştur.

Uygulanan bu iktisat politikaları, muhasebe uygulamaları ve buna bağlı olarak muhasebe eğitiminde bir dizi yeniliklerin yapılmasını da gündeme getirmiş ve 1994 yılında uygulanmaya konulan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Tekdüzen Hesap Planı, piyasa ekonomisinin gelişmesinin bir ürünü olarak karşımıza çıkmıştır.

2000'li yıllara gelindiğinde uygulanan **küresel ekonomi politikaları**, yine muhasebe uygulamalarını ve buna bağlı olarak muhasebe eğitimini etkilemiştir. Şirketlerin uluslararası boyut kazanması, üretilen mali bilgilerin tek tip olmasını ve bu bağlamda uluslararası kabul edilen muhasebe standartlarının yayınlanmasına ve tüm dünya ülkelerinin bu standartlara uymasına neden olmuştur. Ülkemizde de bu standartlar Türkçeye çevrilmiştir ve standartları düzenleyen bir kurul oluşturulmuştur. Yeni TTK'nın kabul edilmesi ile bu standartların işletmeler tarafından uygulanması zorunlu hale gelecektir.

Yasal düzenlemelerin muhasebe uygulamaları ve buna bağlı olarak muhasebe eğitimine olan etkisi ikinci bölümde ele alınmıştır. Yapılan her yasal düzenleme, kurallar bütünü olan muhasebeyi yakından etkilemiştir. Ancak yapılan yasal düzenlemelerden, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Tekdüzen Hesap Planı, 3568 Sayılı Muhasebe Meslek Yasası ve Uluslararası Muhasebe Standartlarının muhasebe uygulamalarına ve eğitimine olan etkisi, muhasebede yeni dönemin başlaması adına önemli düzenlemeler olarak karşımıza çıkmıştır.

Teknolojik gelişmeler de, muhasebe uygulama ve eğitiminin, yeniden şekillenmesine neden olmuştur. Elle tutulan muhasebe kayıtlarının bilgisayar orta-

mında yapılması, muhasebenin en çok zaman alıcı yanı olan defter tutmayı, çok kolay hale getirmiştir. Bu gelişmeler de, muhasebecilik mesleğinin daha çok danışmanlık mesleğine dönüşümünü sağlamış, gelişen teknoloji, bu nedenlerle muhasebe eğitimini de yakından etkilemiştir. 1990'lı yıllara kadar muhasebe ders programlarında yer alamayan, muhasebede bilgisayar kullanımı gibi dersler ders programına alınmıştır.

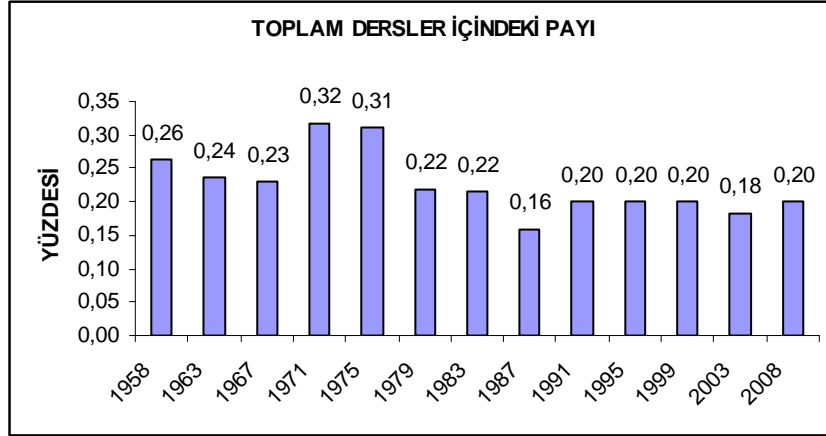
EİTİA ve Anadolu Üniversitesi İİBF İşletme Bölümünde verilen muhasebe eğitiminin uygulanan iktisat politikaları, yapılan yasal düzenlemeler ve gelişen teknoloji karşısında nasıl etkilendiği analiz edildiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir.

1-1950 yılında uygulanmaya başlayan *liberal ekonomik politikaların* etkisi İTİA'lerinin açılması ve yaygınlaşması sürecini hızlandırmıştır.

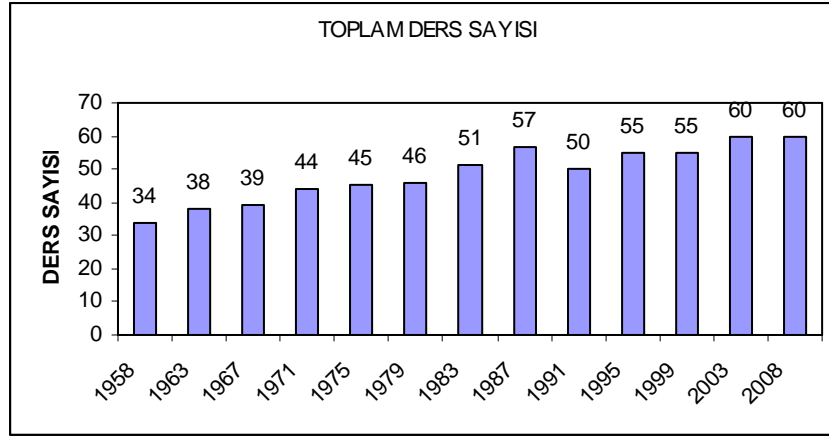
2- 1980 yılından sonra uygulanan serbest piyasa ekonomisi ve 1982 üniversite reformu ile EİTİA, İİBF'ne dönüşmüştür. Gerek EİTİA'nın İşletme-Muhasebe Bölümünde, gerekse Anadolu İİBF'nin İşletme Bölümünde verilen dersler, özel kesimde istihdam edilecek bireyleri yetiştirmeye yönelik olmuştur. Bu bağlamda işletme bölümünde verilen muhasebe dersleri önemli ağırlığa sahip olmuştur.

Tabloya13'de muhasebe derslerinin toplam dersler içindeki ağırlığı görülmektedir. Tabloya göre 1971-1975 yılları arasında işletme bölümünde verilen muhasebe derslerinin toplam dersler içindeki payının %32'ye kadar çıktığı görülmektedir. Son yıllarda muhasebe derslerinin azaldığı görülmektedir. Tablo14' de görüldüğü gibi; 1983 yılından sonra bölümde açılan toplam ders sayısının artması, buna karşın muhasebe derslerinin sayısının değişmemesi, muhasebe derslerinin toplam dersler içindeki payının azalmasına neden olmuştur.

Tablo 13: Muhasebe Derslerinin Toplam Dersler İçindeki Payı

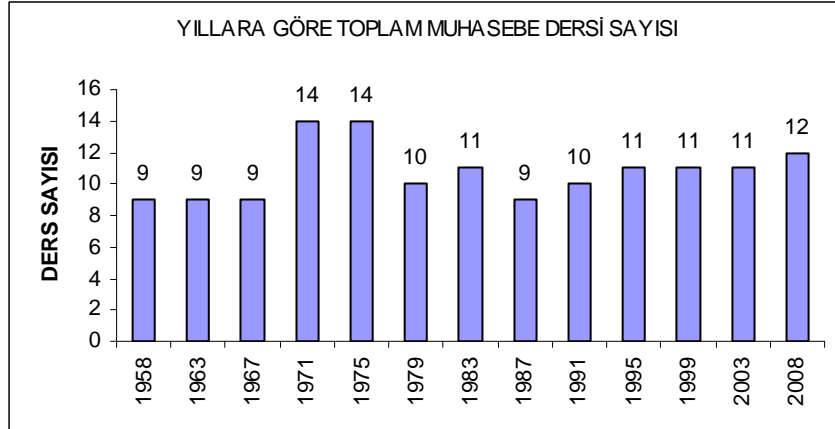
Tablo 14: İşletme Bölümünde Açılan Ders Sayısı

EİTİA İşletme-Muhasebe ve Anadolu Üniversitesi İİBF İşletme Bölümünde verilen muhasebe dersleri, zaman içinde ders isimleri, ders içerikleri ve ders sayıları açısından değişim göstermiştir. Ancak bu değişim çok radikal olmamıştır. Derslerin isimleri günlük dildeki kullanımlara göre değiştirilmiştir. Tablo 15’teki derslerin sayısal olarak değişimine bakıldığında ise son yıllara kadar ders sayısında bir azalma olmadığı görülmektedir. Ancak, 2008–2009 Eğitim ve Öğretim yılından itibaren uygulamaya konan yeni ders programında bazı muhasebe derslerinin,

zorunlu ders kapsamından çıkarıldığı ve alan seçmeli ders grubuna alındığı görülmektedir. Bu yeni programa göre; Genel Muhasebe I, Genel Muhasebe II, Maliyet Muhasebesi ve Muhasebe Bilgi Sistemleri dersleri, zorunlu ders statüsünü korumaktadır. Muhasebe Denetimi, Finansal Tablolar Analizi, Yönetim Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi, Uzmanlık Muhasebeleri, Tekdüzen Muhasebe Sistemleri, Muhasebe Bilgisayar Kullanımı ve Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi derslerinin ise alan seçmeli ders grubuna alındığı görülmektedir.

Tablo 15: Yıllara Göre Muhasebe Ders Sayısı

4- Yasal düzenlemeler ile teknolojik gelişmelerin EİTİA İşletme-Muhasebe ve Anadolu Üniversitesi İİBF İşletme Bölümünde verilen muhasebe derslerine olan etkisini ortaya koymak için yıllar itibari ile verilen muhasebe derslerinin içerikleri incelenmiştir. Bu incelemede, ders içerik ve anlatım şeklinde önemli bir değişimin olmadığı görülmüştür. Ancak 02 Kasım 1984 Tarihli Resmi Gazete yayınlanarak yürürlüğe giren Katma Değer Vergisi(KDV) ile 1994 yılında uygulamaya konulan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Tekdüzen Hesap Planı, muhasebe kitaplarının yeniden düzenlenmesine ve konu anlatımlarında KDV'nin ve Tekdüzen hesap planının esas alınmasına neden olduğu saptanmıştır. Yasal düzenlemeler açısından önemli bir diğer konu Uluslararası Muhasebe Standartlarının kabul edilmesidir. Önümüzdeki günlerde kabul edilmesi beklenen yeni Türk Ticaret Kanunu'nu(TTK), Uluslararası Muhasebe Standartlarına göre finansal tablo hazırlanmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu uygulamanın kabul edilmesi ile muhasebe ders içeriklerinde yeni bir düzenlemenin yapılacağını söylemek mümkün olacaktır. 1980' li yılların ortalarından itibaren üretim sistemlerinde meydana gelen değişimler, Maliyet Muhasebesi ve Yönetim Muhasebesi derslerinin içeriğinde de değişimlere neden olmuştur. Bu tarihten sonra kalite maliyetleri, faaliyete dayalı maliyetleme ve bütçeleme, tam zamanında üretim sistemi gibi konular bu derslerin kapsamında ele alınmaya başlanmıştır.

Sonuç olarak muhasebe uygulamaları ve muhasebe eğitimi yaşanan ekonomik, yasal ve teknolojik gelişmelerden etkilenmektedir. Yaşanan gelişmeler muhasebe eğitiminin zamanın ihtiyaçlarına göre planlanmasına neden olmaktadır. Teknolojik gelişmeler muhasebenin defter tutma boyutunu kolaylaştırmıştır. Ayrıca muhasebe eğitimi veren işletme bölümlerinde önceki zamanlara göre temel muhasebe derslerinin ders saatinin azalmasına ve ders isimlerinin değişmesine neden olmuştur. Ancak küreselleşen ekonomik yaşamda ve uluslararası boyut kazanış dünyasında uluslararası geçerliliği olan finansal bilgilerin üretilmesinin gerekliliği muhasebe eğitimine yeni bir boyut katmıştır. Bundan sonra muhasebe sadece yerel bazda değil uluslararası bazda iş dünyasının ortak dili olmaya devam edecektir ve yaşanan gelişmelerden de her zaman etkilenip kendisini yenileyeceği kaçınılmazdır.

Muhasebe derslerinin, İşletme Bölümü ders programlarında seçmeli ders statüsünde olması, öğrencilerin mezun olduktan sonra, kendileri için gerekli olabilecek bu dersleri çeşitli nedenlerle seçmemeleri sonucunu doğurabilecektir. Öğrencilerin, mezuniyet sonrası çalışma alanları ve bu alanlarda çalışabilmeleri için muhasebe derslerine hangi ölçüde ihtiyaç duyacakları ayrı bir çalışma ile belirlenmelidir. Bu amaçla, bu alanda eğitim veren diğer fakültelerin muhasebe derslerinin ve içeriklerinin bir arada ele alındığı çalışmaların yapılması, muhasebe mesleğinin geliş-

mesi açısından önemli olacağı kanaatindeyiz.

Kaynakça

- AKDOĞAN N,AYDIN H.,”Muhasebe Teorileri” Gazi Üniversitesi Yayını, Ankara, 1987
- ASLAN Ü.,SUBAŞI Ş., ŞENSOY H. “XX. Yüzyılda Türkiye’de Orta Öğretimdeki Ticaret Eğitime Tarihsel Bakış “ 12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi, İstanbul, 20–24 Temmuz 2008
- BAŞER. M,”Muhasebe Mesleğinin Örgütlenmesinde Türkiye”, archive. ismmmo.org.tr/docs/malicozum/47 Mali Çözüm
- BORATAV.K, ”Yakınçağ Türkiye Tarihi”,Milliyet Yayın Gazetecilik A.Ş.,İstanbul,2008
- GÜVEMLİ O.,”Dünden Bugüne Türkiye’de Muhasebecilik”, İSMMMO Yayını, İstanbul, Ekim 2004
- GÜVEMLİ O.,”İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Tarihi”, Poreje Danış A.Ş., İstanbul,2003
- ISAAC A., BALKANLI T., “Muhasebe Tatbikatı” İstanbul Üniversitesi Yayınlarından,1945

KAZGAN G. S.,”Tazimattan 21.Yüzyıla Türkiye Ekonomisi”,İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul,2002

ÖRTEN R.,”Türk Ticaret Kanununun Muhasebe Uygulamalarına Etkisi”,VII.Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi Yayını,Eskişehir, 1985

SAYAR Z, “Oluşturulmakta Olan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun Işığında Türkiye’deki Standartların Mevcut Durumu ve Kamuyu Aydınlatma”, Muhasebe Denetim Bakış, Ekim 2002

SEVİM A, ”Dijital Uygulamaların Muhasebe Eğitimi Üzerine Etkileri”, XIV. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Muğla Üniversitesi, Fethiye, 20–24 Nisan, 2005

ÜSTÜNEL B.”Türkiye’de Muhasebe Standartlarının Gelişimi”.12.Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi, İstanbul, 20- 24 Temmuz,2008

YALKIN Y.,”Tekdüzen Muhasebe Sistemi ve Türkiye’deki Çalışmalar”,Anakara Üniversitesi SBF Yayını,"1975

EİTİA ve Anadolu Üniversitesi İİBF Öğrenci Not Çizelgeleri (1958–2008)

Anadolu Üniversitesi İİBF Katalogları (2000-2008)

Türkiye’de İhracatın ve İthalatın Ükelere Göre Dağılımı

İhracatın Ükelere Göre Dağılımı (milyon \$)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
I. AB Ülkeleri	15.085,7	16.854,1	19.468,2	25.898,7	34.451,0	38.400,2	47.934,7	60.398,5
II. Diğer Ülkeler	11.793,8	13.546,4	15.152,4	19.425,8	26.152,5	32.102,9	34.632,7	43.920,8
Diğer Avrupa	2.432,8	2.786,6	3.553,8	4.857,0	6.637,2	8.820,0	7.961,7	10.842,7
Ortadoğu	2.572,8	3.261,1	3.439,8	5.464,8	7.921,3	10.184,2	11.315,8	15.072,0
Amerika	3.596,4	3.684,6	3.913,8	4.269,4	5.733,2	5.960,2	5.987,9	5.603,2
Afrika	1.372,7	1.520,9	1.696,7	2.131,2	2.968,1	3.631,2	4.565,8	5.976,3
Diğer Asya	1.298,1	1.331,2	1.789,9	2.347,9	2.544,1	3.028,9	3.941,6	5.227,3
Diğer Bölgeler	520,9	961,9	758,3	355,4	348,5	478,3	859,9	1.199,3
III. T.Serbest Bölge	895,4	933,8	1.438,5	1.928,3	2.563,6	2.973,2	2.967,2	2.942,9
Toplam	27.774,9	31.334,2	36.059,1	47.252,8	63.167,2	73.476,4	85.534,7	107.262,5

İthalatın Ükelere Göre Dağılımı (milyon \$)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
I. AB Ülkeleri	27.387,6	18.948,8	24.518,6	33.494,7	45.443,7	49.220,1	59.400,9	
II. Diğer Ülkeler	26.619,4	22.147,1	26.460,7	35.256,1	51.284,6	66.794,0	79.231,1	
Diğer Avrupa	7.288,3	6.612,5	8.657,6	11.986,9	18.416,0	23.861,1	25.695,4	
Ortadoğu	3.373,2	3.016,5	3.185,7	4.455,2	5.584,8	7.967,6	10.568,1	
Amerika	4.798,8	3.841,4	4.064,9	4.922,5	6.594,7	7.857,4	7.270,7	
Afrika	2.714,2	2.818,7	2.696,2	3.338,5	4.820,4	6.047,2	7.404,5	
Diğer Asya	6.932,7	4.884,4	6.529,9	9.643,8	15.500,4	20.580,9	25.658,0	
Diğer Bölgeler	1.512,1	973,6	1.326,4	909,3	368,4	479,8	2.634,5	
III. T.Serbest Bölge	495,9	303,2	574,5	588,9	811,5	760,0	944,1	
Toplam	54.502,8	41.399,1	51.553,8	69.339,7	97.539,8	116.774,2	139.576,2	

Kaynak: Rakamlarla Türkiye, İTO-2008.